

Pradžia > ... > Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas > Skyrybos Ir Gyvenimas Skyrium > Slovenia

Skyrybos ir gyvenimas skyrium

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Slovėnija

1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?

Pagal Slovėnijos teisę santuoką galima nutraukti:

1. abiejų sutuoktinių bendru sutikimu,
2. pas notarą sudaromu susitarimu ir
3. pateikiant prašymą (ne ginčo tvarka).

a) Santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu atveju teismas santuoką nutraukia remdamasis Šeimos kodekso (slovėn. *Družinski zakonik*) 96 straipsniu, jeigu pagal Šeimos kodekso nuostatas sutuoktiniai susitarė dėl turimų bendrų vaikų globos, auklėjimo, išlaikymo ir matymosi su tėvais tvarkos ir jeigu jie pateikė notaro patvirtintą vykdytiną susitarimą dėl jų bendro turto padalijimo, dėl to, kuris iš sutuoktinių lieka arba tampa buto nuomininku, ir dėl sutuoktinio, kuris neturi pragyvenimo šaltinio ir ne dėl savo kaltės neturi darbo, išlaikymo.

Prieš nutraukdamas santuoką, teismas turi nustatyti, ar sutuoktinių susitarimu, remiantis vaiko interesais, užtikrinama sutuoktinių turimų bendrų vaikų globa, auklėjimas, pragyvenimas ir matymosi su tėvais tvarka. Jeigu teismas nustato, kad sutuoktinių susitarimas neatitinka vaiko interesų, jis prašymą nutraukti santuoką abiejų sutuoktinių bendru sutikimu atmeta.

b) Jeigu sutuoktiniai, neturintys bendrų vaikų, kurių atžvilgiu jie vykdo tėvų pareigas, pageidauja nutraukti santuoką ir pasiekia susitarimą dėl savo bendro turto padalijimo, dėl to, kuris iš jų lieka arba tampa buto, kuriame jie gyvena, nuomininku, ir dėl sutuoktinio, kuris neturi lėšų pragyventi ir ne dėl savo kaltės nedirba, išlaikymo, sutuoktiniai paprašo notaro parengti notarinį susitarimą dėl santuokos nutraukimo. Santuoka nutraukiama nuo notarinio susitarimo pasirašymo dienos. Susitarimas yra teisinis pagrindas įtraukti santuokos nutraukimą į civilinį registrą. Per aštuonias dienas nuo susitarimo pasirašymo pas notarą notaras susitarimą nusiunčia administraciniam padaliniiui, kuris santuokos nutraukimą įtraukia į civilinį registrą (Šeimos kodekso 97 straipsnis).

c) Jeigu santuoka dėl kokios nors priežasties tapo „nepakenčiama“, bet kuris iš sutuoktinių gali prašyti santuoką nutraukti. Jeigu teismas santuoką nutraukia pagal minėtą dalį, jis pagal kodeksą taip pat nusprendžia dėl sutuoktinių turimų bendrų vaikų globos, auklėjimo, išlaikymo ir matymosi su tėvais tvarkos. Prieš priimdamas sprendimą pagal minėtą dalį, teismas turi nustatyti, kaip geriausiai įgyvendinami vaiko interesai (Šeimos kodekso 98 straipsnis).

Prieš pateikdami ieškinį arba prašymą dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, sutuoktiniai pirmiausia apsilanko konsultacijoje socialinių paslaugų centre (slovėn. *center za socialno delo*), nebent:

- jie neturi bendrų vaikų, kurių atžvilgiu jie vykdo tėvų pareigas;
- vienas iš sutuoktinių yra psichiškai neveiksnus;
- vieno iš sutuoktinių gyvenamoji arba buvimo vieta yra nežinoma;
- vienas arba abu sutuoktiniai gyvena užsienyje.

Išankstinių konsultacijų paskirtis – padėti sutuoktiniams įsitikinti, ar jų santykiai taip iširo, kad santuoka bent vienam iš jų tapo nepakenčiama, ar yra galimybė santuoką išsaugoti. Išankstinėje konsultacijoje sutuoktiniai dalyvauja asmeniškai, jų atstovai nedalyvauja (Šeimos kodekso 200 straipsnis).

2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?

Šeimos kodekse pripažįstamas tik vienas santuokos nutraukimo pagrindas, t. y. santuoka tapo nepakenčiama. Tai reiškia, kad santuoka nutrūksta visiškai ir negrįžtamai ir kad jos nebegalima išsaugoti. Santuoka laikoma nepakenčiama tik tuo atveju, kai sutuoktinių ryšiai nutrūko ne tik laikinai, bet ir (dėl rimtų priežasčių) visiškai ir negrįžtamai. Nepakenčiamumas vertinamas atsižvelgiant į padėtį bylos nagrinėjimo metu ir į visas aplinkybes, dėl kurių susidarė konkreti padėtis. Teismas taip pat konstatuoja nepakenčiamumą tais atvejais, kai kitas sutuoktinis sutinka nutraukti santuoką.

Santuoka gali būti nutraukiama bet kurio iš sutuoktinių prašymu ir nereikalaujama, kad santuoka būtų nepakenčiama abiems partneriams.

Klausimas dėl kaltės už santuokos nepakenčiamumą nėra keliamas, jo teismas taip pat nenagrinėja bylos metu. Taigi, santuoka taip pat gali būti nutraukiama sutuoktinio, dėl kurio kaltės santuoka tapo nepakenčiama, prašymu.

3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:

Toliau išsamiai aprašomos santuokos nutraukimo teisinės pasekmės.

3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),

Sutuoktinis, kuris sudarius santuoką pakeičia savo pavardę, gali per metus nuo galutinio sprendimo, kuriuo nutraukiama santuoka, arba per metus nuo notarinio susitarimo arba kito lygiaverčio dokumento dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu pasirašymo kompetentingai institucijai pateikti pareiškimą, kuriame pareiškia norą susigrąžinti iki santuokos turėtą pavardę. Šį pareiškimą gali pateikti tik tas asmuo, kuris savo pavardės santuokos metu daugiau nekeitė (Asmens vardų ir pavardžių įstatymo [slovėn. *Zakon o osebnem imenu*] 17 straipsnis). Pavardės keitimo klausimas yra administracinio pobūdžio ir jį sprendžia ne teismas, o administracinė įstaiga.

3.2 sutuoktinių turto padalijimui,

Jeigu sutuoktiniai nesudarė susitarimo, kuriuo sureguliuojami jų santykiai dėl sutuoktinių turto, dalijant bendrą turtą laikomasi teisinės prezumpcijos, kad sutuoktiniams bendras turtas priklauso lygiomis dalimis; tačiau sutuoktinis, kuris mano, kad dėl turto padalijimo į lygias dalis jis atsidurs nepalankioje padėtyje, gali prašyti jam priklausančią dalį nustatyti atsižvelgiant į jo įnašą į bendrą turtą dalį. Į nedidelius kiekvieno sutuoktinio įnašą į sutuoktinių turtą skirtumus neatsižvelgiama. Teismas atsižvelgia į visas bylos aplinkybes, visų pirma į kiekvieno sutuoktinio pajamas, paramą, kurią vienas sutuoktinis teikė kitam sutuoktiniui, kiekvieno vaiko globą ir auklėjimą, namų ūkio darbų atlikimą, būsto ir šeimos išlaikymą, turto išlaikymo išlaidas ir bet kurios kitos formos darbą ir dalyvavimą administruojant, išlaikant bendrą turtą ir didinant jo vertę (Šeimos kodekso 74 straipsnis).

3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,

VAIKŲ GLOBA IR AUKLĖJIMAS

Kartu negyvenantys ar išsiskirti ketinantys tėvai, remdamiesi savo vaikų interesais, turi susitarti dėl vaikų išlaikymo. Jie gali susitarti, kad vaikų globa ir auklėjimu rūpinsis abu, kad visi vaikai bus patikėti vienam iš tėvų globoti ir auklėti arba kad kai kurie iš vaikų bus patikėti vienam iš tėvų, o kiti vaikai – kitam iš tėvų. Jeigu tėvams nepavyksta tarpusavyje susitarti, jiems tai padaryti padeda socialinių paslaugų centras. Jie taip pat gali prašyti mediacijos.

Jeigu tėvai pasiekia susitarimą dėl vaikų globos ir auklėjimo, jie gali siūlyti pasirašyti teisinį susitarimą. Jeigu teismas nustato, kad susitarimas neatitinka vaiko interesų, jis prašymą atmets.

Net jeigu ir padedami socialinių paslaugų centro tėvai nesusitaria dėl vaikų auklėjimo ir globos, teismas,

remdamasis vieno iš tėvų arba abiejų tėvų, vaiko globėjo, vaiko, kuriam suėjo 15 metų, jeigu vaikas gali suvokti savo veiksmų esmę ir teises pasekmes, arba socialinių paslaugų centro prašymu, nusprendžia:

- kad už vaiko globą ir auklėjimą bus atsakingi abu tėvai;
- kad visų vaikų globa ir auklėjimas bus patikėti vienam iš tėvų;
- kad kai kurie vaikai bus patikėti vienam iš tėvų, o kiti vaikai – kitam iš tėvų;
- be to, teismas, remdamasis Šeimos kodekso nuostatomis, gali *ex officio* nuspręsti dėl visų priemonių vaikų interesams apsaugoti.

Priimdamas sprendimą dėl globos ir auklėjimo teismas taip pat atsižvelgia į vaiko nuomonę, jeigu vaikas ją pareiškia pats arba ją išsako asmuo, kuriuo vaikas pasitiki ir kurį vaikas pats pasirinko, ir jeigu vaikas gali suprasti tokio nuomonės pareiškimo prasmę ir pasekmes. Priimdamas sprendimą dėl vaiko interesus atitinkančios globos ir auklėjimo, teismas atsižvelgia į socialinių paslaugų centro nuomonę, kurios jis pareikalauja pagal ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso teisės nuostatas (Šeimos kodekso 138 ir 143 straipsniai, Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo [slovėn. *Zakon o nepravdnem postopku*] 102 straipsnis).

MATYMOŠI SU VAIKU TVARKA

Vaikas turi teisę matytis su abiem tėvais, o abu tėvai turi teisę matytis su vaiku. Matymosi su vaiku tvarka nustatoma laikantis vaiko interesų. Tas iš tėvų, kuriam yra patikėta vaiką globoti ir auklėti, arba kitas asmuo, su kuriuo vaikas gyvena, turi susilaikyti nuo bet kokio veiksmo, kuriuo vaikui trukdoma arba dėl kurio vaikas neturi galimybės matytis su tėvais, ir turi stengtis raginti vaiką išsiugdyti tinkamą požiūrį į matymąsi su kitu iš tėvų ar jo tėvais. Tas iš tėvų, kuris matosi su vaiku, privalo susilaikyti nuo bet kokio veiksmo, kuriuo trukdoma matytis su vaiku ir vaiką globoti bei auklėti.

Kartu negyvenantys ar išsiskirti ketinantys tėvai susitaria dėl matymosi su vaikais tvarkos. Jeigu tėvams nepavyksta tarpusavyje susitarti, jiems tai padaryti padeda socialinių paslaugų centras. Jie taip pat gali prašyti mediacijos. Jeigu tėvai pasiekia susitarimą dėl matymosi su vaikais tvarkos, jie gali siūlyti pasirašyti teisminį susitarimą. Jeigu teismas nustato, kad susitarimas neatitinka vaiko interesų, jis prašymą atmeta. Jeigu tėvams nepavyksta tarpusavyje susitarti dėl matymosi su vaikais tvarkos, klausimą sprendžia teismas.

Teismo procesas, per kurį sprendžiama dėl matymosi su vaikais tvarkos ir dėl sprendimo, kuriuo šis klausimas reglamentuojamas, dalinio pakeitimo, pradedamas vieno iš tėvų arba abiejų tėvų, vaiko globėjo, vaiko, kuriam suėjo 15 metų, jeigu vaikas gali suvokti savo veiksmų esmę ir teises pasekmes, arba socialinių paslaugų centro prašymu.

Jeigu santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, sutuoktiniai prie santuokos nutraukimo susitarimo taip pat turi pridėti susitarimą dėl matymosi su vaikais tvarkos, – teismas šį susitarimą įtraukia į sprendimą dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, – o prie prašymo turi pridėti dalyvavimo išankstinėje konsultacijoje patvirtinimą. Jeigu teismas patvirtina prašymą dėl santuokos nutraukimo, prašymą dėl santuokos pripažinimo negaliojančia arba prašymą pripažinti santuoką nesudaryta, jis taip pat sprendžia dėl sutuoktinių matymosi su jų bendrais vaikais tvarkos.

Dėl matymosi su vaikais tvarkos pirmąja instancija ne ginčo tvarka sprendžia apygardų teismai (slovėn. *okrožna sodišča*).

Priimant sprendimą dėl matymosi su vaiku tvarkos, svarbiausia yra vaiko interesai: matymosi su vaiku tvarka laikoma neatitinkančia vaiko interesų, jeigu ja daromas psichologinis spaudimas vaikui arba jeigu ja pažeidžiama vaiko fizinė ir protinė raida;

vaikas taip pat turi teisę matytis su kitais asmenimis, kurie su vaiku yra susiję šeiminiiais santykiais ir yra užmezgę glaudžius asmeninius ryšius su vaiku (pvz., vaiko seneliai, broliai ir seserys bei netikri broliai ir seserys).

Teismas gali panaikinti arba apriboti teisę matytis su vaiku pagal Šeimos kodekso 173 straipsnį.

Jeigu vienas iš tėvų, su kuriuo vaikas gyvena, neleidžia vaikui matytis su kitu iš tėvų ir matymosi su kitu iš tėvų negalima užtikrinti netgi padedant socialinių paslaugų centro specialistui, teismas kito iš tėvų prašymu gali nuspręsti atimti globos teises iš to iš tėvų, kuris neleidžia vaikui matytis su kitu iš tėvų, ir patikėti vaiką kitam iš

tėvų, jeigu teismas mano, kad kitas iš tėvų sudarys sąlygas vaikui matytis su pirmuoju iš tėvų, ir jeigu tai yra vienintelis būdas, kuriuo galima apsaugoti vaiko interesus. Teismas priima naują sprendimą dėl tėvų matymosi su vaikais tvarkos, jeigu tai būtina pasikeitus aplinkybėms ir vadovaujantis vaiko interesais.

Priimdamas sprendimą dėl globos ir auklėjimo teismas taip pat atsižvelgia į vaiko nuomonę, jeigu vaikas ją pareiškia pats arba ją išsako asmuo, kuriuo vaikas pasitiki ir kurį vaikas pats pasirinko, ir jeigu vaikas gali suprasti tokio nuomonės pareiškimo prasmę ir pasekmes.

Priimdamas sprendimą dėl vaiko interesus atitinkančios matymosi su vaikais tvarkos, teismas atsižvelgia į socialinių paslaugų centro nuomonę, kurios jis pareikalauja pagal ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso teisės nuostatas (Šeimos kodekso 141, 142 ir 143 straipsniai, Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 102 straipsnis).

Sutuoktinių ir vaikų IŠLAIKYMAS

Sutuoktiniai gali susitarti pasirašyti teismo susitarimą dėl vaikų išlaikymo. Jeigu susitarimas neatitinka vaiko interesų, teismas prašymą atmeta (Šeimos kodekso 191 straipsnis).

Tais atvejais, kai sutuoktiniai patys arba padedami socialinių paslaugų centro nepasiekia susitarimo, jie gali prašyti, kad sprendimą priimtų teismas. Prieš priimdamas sprendimą teismas privalo ne tik gauti socialinių paslaugų centro išvadą, bet ir atsižvelgti į vaiko nuomonę, jeigu jis ją pareiškė ir gali suprasti tokio nuomonės pareiškimo svarbą ir pasekmes (Šeimos kodekso 140 ir 143 straipsniai).

Tėvai turi prievolę išlaikyti savo vaikus iki pilnametystės ir pagal savo gebėjimus sudaryti vaiko raidai reikalingas gyvenimo sąlygas.

Tėvai taip pat privalo išlaikyti pilnametystės sulaukusį vaiką, kuris mokosi vidurinėje mokykloje, jeigu jis mokosi įprastu būdu ir nedirba ir jeigu jis nėra registruotas bedarbiu, t. y. iki pirmojo vidurinio išsilavinimo įgijimo arba aukščiausio lygmens bendrojo lavinimo arba profesinio mokymo, kurį galima gauti pagal vidurinio išsilavinimo reglamentavimo nuostatas, užbaigimo. Išlaikymo prievolė pasibaigia, kai vaikui sueina 26 metai.

Tėvai privalo išlaikyti aukštojo mokslo įstaigoje techniniam išsilavinimui įgyti besimokantį vaiką, jeigu jis mokosi įprastu būdu ir nedirba ir jeigu jis nėra registruotas bedarbiu, t. y. iki pirmojo aukštojo techninio išsilavinimo, kurį galima įgyti pagal aukštojo techninio išsilavinimo reglamentavimo nuostatas, įgijimo. Tėvai privalo išlaikyti vaiką, kuris mokosi aukštojo mokslo įstaigoje, jeigu jis mokosi įprastu būdu ir nedirba ir jeigu jis nėra registruotas bedarbiu, t. y. iki pirmojo bakalauro studijų arba magistro programos arba integruotos magistro programos pagal aukštojo išsilavinimo reglamentavimo nuostatas užbaigimo. Jeigu vaiko lankoma studijų programa trunka daugiau negu ketverius metus, išlaikymo prievolė pratęsiamą tiek, kiek studijų programa viršija tuos ketverius metus. Išlaikymo prievolė pasibaigia, kai vaikui sueina 26 metai (Šeimos kodekso 183 straipsnis).

Išlaikymas paskirstomas pagal pareiškėjo poreikius bei asmens, kuris privalo mokėti išlaikymą, materialines galimybes ir darbingumą. Skirdamas vaikui išlaikymą, teismas turi pareigą atsižvelgti į vaiko interesus taip, kad vaikui skiriamas išlaikymas būtų pakankamas siekiant užtikrinti jo tinkamą fizinę ar protinę raidą. Išlaikymo išmokomis turi būti padengiamos vaiko pragyvenimo išlaidos, visų pirma būsto, maisto, drabužių, avalynės, priežiūros ir apsaugos, išsilavinimo, mokymosi mokykloje, laisvalaikio veiklos, pramogų ir kitų konkrečių poreikių išlaidos. Vaikui skiriamas išlaikymas tikslinamas kartą per metus atsižvelgiant į Slovėnijoje galiojantį vartotojų kainų indeksą (Šeimos kodekso 189, 190 ir 198 straipsniai).

Sutuoktinis arba nesantuokinis partneris privalo remti savo partnerio nepilnametį vaiką, kuris su jais gyvena, nebent tas arba kitas iš tėvų yra pajėgus remti vaiką.

Sutuoktinio arba nesantuokinio partnerio prievolė pasibaigia nutrūkus jų santuokai arba nesantuokinei partnerystei su vaiko motina arba tėvu, nebent santuoka arba nesantuokinė partnerystė nutrūksta dėl vaiko motinos arba tėvo mirties. Tuo atveju pergyvenęs sutuoktinis arba nesantuokinis partneris privalo remti savo mirusio sutuoktinio ar nesantuokinio partnerio vaiką tik tuo atveju, jeigu jis gyveno su vaiku santuokos arba nesantuokinės partnerystės pabaigos dieną (Šeimos kodekso 187 straipsnis).

Pilnametystės sulaukęs vaikas privalo remti savo tėvus, jeigu jie neturi pakankamai pragyvenimo lėšų ir negali jų gauti, tačiau tik tiek laiko, kiek tėvai jį rėmė. Pilnametystės sulaukęs vaikas neprivalo remti to iš tėvų, kuris dėl

nepagrįstų priešasčių jo atžvilgiu nevykdė išlaikymo prievolių (Šeimos kodekso 185 straipsnis).

3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?

Sutuoktinis, kuris neturi jokių pragyvenimo lėšų ir ne dėl savo kaltės yra bedarbis, turi teisę prašyti priteisti išlaikymą iš kito sutuoktinio per santuokos nutraukimo procesą ir pareikšdamas specialų ieškinį, kuris turi būti pareiškiamas per metus nuo galutinio santuokos nutraukimo. Išlaikymo galima prašyti tik tuo atveju, jeigu santuokos nutraukimo metu buvo tenkinamos išlaikymo sąlygos ir sutuoktiniui prašant išlaikymo jos vis dar galioja (Šeimos kodekso 100 straipsnis).

Sudarydami santuoką, santuokos laikotarpiu arba nutraukdami santuoką sutuoktiniai dėl išlaikymo santuokos nutraukimo atveju gali susitarti sudarydami vykdytiną notarinį susitarimą (Šeimos kodekso 101 straipsnis).

Išlaikymas nustatomas atsižvelgiant į ieškovo poreikius ir išlaikymo išmoką mokančio asmens gebėjimus. Išlaikymas nustatomas kaip kas mėnesį iš anksto mokama suma, kurią gali būti reikalaujama mokėti nuo ieškinio dėl išlaikymo pareiškimo dienos. Išimtiniais atvejais išlaikymas gali būti mokamas kaip vienkartinė išmoka arba kitu būdu, jeigu dėl ypatingų priežasčių tai yra pagrįsta. Tačiau dėl tokiu būdu mokamo išlaikymo ieškovas negali atsidurti gerokai blogesnėje padėtyje, negu būtų atsidūręs, jeigu išlaikymas jam būtų mokėtas kaip kas mėnesį iš anksto mokama suma, kita vertus, neturi būti pernelyg apsunkinta išlaikymą privalančio mokėti asmens padėtis (Šeimos kodekso 104 straipsnis).

Teismas atmeta išlaikymo prašymą, jeigu dėl priežasčių, dėl kurių santuoka tapo nepakenčiama, išlaikymo išmoka jos prašančiam sutuoktiniui kito sutuoktinio atžvilgiu būtų nesąžininga arba jeigu išlaikymo išmokos prašantis sutuoktinis prieš santuokos nutraukimą, per santuokos nutraukimo procesą arba po jo padarė nusikalstamą veiką prieš kitą sutuoktinį arba jo vaiką ar tėvus (Šeimos kodekso 100 straipsnis).

Sutuoktinis neturi prievolės išlaikyti kitą sutuoktinį, jeigu mokėdamas išlaikymą jis netektų galimybės išlaikyti save patį arba bet kurį nepilnametį, kurį jis privalo remti pagal Šeimos kodeksą (Šeimos kodekso 105 straipsnis).

Išlaikymo išmoka kartą per metus tikslinama atsižvelgiant į Slovėnijoje galiojantį vartotojų kainų indeksą (Šeimos kodekso 107 straipsnis).

4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?

„Gyvenimas kartu“ (slovėn. *življenjska skupnost*) yra esminis santuokos elementas (Šeimos kodekso 3 straipsnis). Gyvenimo kartu nutraukimas (slovėn. *prenehanje življenjske skupnosti*) arba gyvenimas skyrium (separacija) reiškia, kad sutuoktiniai visam laikui nutraukė esminius tarpusavio santykių elementus. Pasibaigus gyvenimui kartu, pasibaigia ir sutuoktinių ekonominė sąjunga, taip pat jų intymūs ir emociniai ryšiai, pvz., bendras namų ūkio tvarkymas ir t. t.

5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?

Istatyme nenustatytos konkrečios gyvenimo skyrium (separacijos) sąlygos. Teismai sprendimus dėl gyvenimo skyrium (separacijos) konkrečioje byloje priima atsižvelgdami į jos aplinkybes ir konkrečius požymius.

6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?

Gyvenimas skyrium (separacija) neturi jokio poveikio santuokos buvimui; todėl tai reiškia, kad nutraukiamas tik gyvenimas kartu, o ne santuoka. Siekiant nutraukti santuoką, turi būti pateikiamas prašymas dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, prašymas notarui parengti notarinį susitarimą dėl santuokos nutraukimo arba prašymas dėl santuokos nutraukimo (žr. 1 punktą). Sutuoktinis, kuris neturi jokių pragyvenimo lėšų, gali prašyti priteisti išlaikymą iš kito sutuoktinio per santuokos nutraukimo procesą ir pareikšdamas specialų ieškinį, kuris turi būti pareiškiamas per metus nuo galutinio santuokos nutraukimo.

7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?

Santuokos pripažinimas negaliojančia reiškia, kad santuokos sudarymo metu įstatyme nustatytos santuokos sudarymo sąlygos nebuvo tenkinamos (pvz., nebuvo laisvo valios pareiškimo, valia buvo pareikšta priverstinai arba suklydus, santuoka buvo sudaryta nesilaikant nustatytos procedūros, santuoką sudarė nepilnametis, psichiškai neveiksnius asmuo arba laikinai psichiškai neveiksnius asmuo ir pan.). Santuoka nebesukelia teisinių pasekmių nuo tos dienos, kurią ji pripažįstama negaliojančia.

8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?

Santuoka netampa negaliojančia *ipso iure*, ji turi būti pripažįstama negaliojančia priimant sprendimą.

Ieškinį dėl santuokos pripažinimo negaliojančia gali pareikšti sutuoktiniai ir bet kuris asmuo, teisiškai suinteresuotas, kad santuoka būtų pripažinta negaliojančia, t. y. jeigu santuoką sudarė nepilnametis arba psichiškai neveiksnius asmuo, jeigu nebuvo nutraukta ankstesnė santuoka, jeigu santuoka buvo sudaryta tarp giminaičių, jeigu bet kuris iš sutuoktinių nedalyvavo sudarant santuoką arba jeigu santuoka nebuvo sudaryta turint ketinimą tvarkyti bendrą namų ūkį. Be to, prokuroras gali pareikšti ieškinį minėtais pagrindais, taip pat tuo atveju, jeigu santuoka buvo sudaryta tarp tėvio ir įvaikio.

Vienas arba kitas sutuoktinis ieškinį dėl santuokos pripažinimo negaliojančia gali pateikti po to, kai išnyksta psichinio neveiksnumo priežastis.

Teisei prašyti pripažinti santuoką negaliojančia senaties terminai netaikomi (Šeimos kodekso 48 straipsnis).

9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?

Santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės atsiranda galutinai įsiteisėjus teismo sprendimui dėl santuokos pripažinimo negaliojančia. Jeigu santuoka pripažįstama negaliojančia, sutuoktinių turtiniams santykiams ir tarpusavio dovanoms taikomos santuokos nutraukimo procesui skirtos nuostatos (Šeimos kodekso 54 ir 55 straipsniai).

10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?

2008 m. birželio mėn. įsigaliojusiame Mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose įstatyme (slovėn. *Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah*) reglamentuojama mediacija ginčiuose, susijusiuose su civilinės teisės, komerciniais, darbo, šeimos ir kitais turtinės teisės santykiais, atsižvelgiant į reikalavimus, kuriuos šalys gali laisvai pareikšti ir patenkinti, išskyrus atvejus, kai atskirame įstatyme nustatyta kitokia šių rūšių ginčų sprendimo tvarka. Pati santuoka negali būti nutraukiama neįsikišus teismui; turi būti pateikiamas prašymas santuoką nutraukti bendru sutikimu (žr. 1 punktą).

11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?

Pagal Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymą šeimos ginčiuose taikomos šios procedūros: dėl santuokos pripažinimo nesudaryta, dėl santuokos pripažinimo negaliojančia ir dėl santuokos nutraukimo.

Apylinkių teismai yra kompetentingi spręsti tokias bylas pirmąja instancija (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 10 straipsnis).

Procedūra dėl santuokos pripažinimo nesudaryta pradedama teisiškai suinteresuoto asmens arba prokuroro prašymu.

Procedūra dėl santuokos pripažinimo negaliojančia pradeda vieno iš sutuoktinių prašymu. Procedūra taip pat gali būti pradeda teisiškai suinteresuoto asmens arba prokuroro prašymu, jeigu tai numatyta Šeimos kodekse.

Procedūra dėl santuokos nutraukimo pradeda teisiškai vieno iš sutuoktinių prašymu.

Procedūra dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu pradeda abiejų sutuoktinių prašymu. Jeigu buvo pateiktas prašymas dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu ir vienas iš sutuoktinių proceso eigoje atsiima prašymą, teismas procesą sustabdo. (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 81 straipsnis)

Kalbant apie šeimos ginče teikiamo prašymo turinį, Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatyme numatyta, kad šeimos ginče teikiamame prašyme turi būti suformuluotas prašymas, dėl kurio teismas turi priimti sprendimą. Prie prašymo dėl santuokos nutraukimo turi būti pridėtas socialinių paslaugų centro įrašas apie dalyvavimą išankstinėje konsultacijoje, jeigu Šeimos kodekse numatyta, kad prieš pradėdamas procesą pareiškėjas turi dalyvauti išankstinėje konsultacijoje (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 82 straipsnis).

- Santuokos nutraukimas abiejų sutuoktinių bendru sutikimu: Teismas santuoką nutraukia remdamasis abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, jeigu sutuoktiniai susitarė dėl teisiškai svarbių dalykų, pateikdami susitarimą dėl turimų bendrų vaikų globos, auklėjimo, pragyvenimo ir matymosi su tėvais tvarkos, ir jeigu jie pateikė notaro patvirtintą vykdytiną susitarimą dėl jų bendro turto padalijimo, dėl to, kuris iš sutuoktinių lieka arba tampa buto nuomininku, ir dėl sutuoktinio, kuris neturi lėšų pragyventi ir ne dėl savo kaltės neturi darbo, išlaikymo. Prieš nutraukdamas santuoką, teismas turi nustatyti, ar sutuoktinių susitarimu, remiantis vaiko interesais, užtikrinama sutuoktinių turimų bendrų vaikų globa, auklėjimas, pragyvenimas ir matymosi su tėvais tvarka. Jeigu teismas nustato, kad sutuoktinių susitarimas neatitinka vaiko interesų, jis prašymą dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu atmeta (Šeimos kodekso 96 straipsnis).
- Santuokos nutraukimas pas notarą sudarytu susitarimu Jeigu sutuoktiniai, neturintys bendrų vaikų, kurių atžvilgiu jie vykdo tėvų pareigas, pageidauja nutraukti santuoką ir pasiekia susitarimą dėl savo bendro turto padalijimo, dėl to, kuris iš jų lieka arba tampa buto, kuriame jie gyvena, nuomininku, ir dėl sutuoktinio, kuris neturi lėšų pragyventi ir ne dėl savo kaltės nedirba, išlaikymo, sutuoktiniai paprašo notaro parengti notarinį susitarimą dėl santuokos nutraukimo. Santuoka nutraukiama nuo notarinio susitarimo pasirašymo dienos. Susitarimas yra teisinis pagrindas įtraukti santuokos nutraukimą į civilinį registrą. Per aštuonias dienas nuo susitarimo pasirašymo pas notarą notaras susitarimą nusiunčia administraciniam padaliniui, kuris santuokos nutraukimą įtraukia į civilinį registrą (Šeimos kodekso 97 straipsnis).
- Santuokos nutraukimas. Jeigu santuoka dėl kokios nors priežasties tapo „nepakenčiama“, bet kuris iš sutuoktinių gali prašyti santuoką nutraukti. Prie prašymo turi būti pridėtas socialinių paslaugų centro įrašas apie dalyvavimą išankstinėje konsultacijoje, jeigu Šeimos kodekse numatyta, kad prieš pradėdamas procesą pareiškėjas turi dalyvauti išankstinėje konsultacijoje (Ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų civilinio proceso įstatymo 82 straipsnis, Šeimos kodekso 98 straipsnis).

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?

Teismas iš dalies arba visiškai atleidžia šalį nuo žyminių mokesčių, jeigu sumokėjęs tokius mokesčius iš esmės sumažėtų šalies arba jos šeimos narių turimos pragyvenimo lėšos. Užsienio piliečiai atleidžiami nuo žyminių mokesčių, jeigu taip nustatyta tarptautinėje sutartyje arba galioja abipusiškumo sąlygos (Žyminių mokesčių įstatymo [slov. *Zakon o sodnih taksah, ZST-1*] 10 ir 11 straipsniai).

Šalis gali prašyti suteikti teisinę pagalbą, kad padengtų advokato ir eksperto išlaidas; sprendimą dėl teisinės pagalbos suteikimo priima pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos apygardos teismas. Atlikdamas šią procedūrą, teismas, atsižvelgdamas į Nemokamos teisinės pagalbos įstatymo (slov. *Zakon o brezplačni pravni pomoči*) nuostatas, įvertina kriterijus (pvz., esminius, finansinius).

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo,

gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?

Šeimos ginče priimtą sprendimą galima skųsti aukštesniajam teismui (slov. *višje sodišče*).

Reaguodamas į laiku pateiktą apeliacinį skundą, pirmosios instancijos teismas gali iš dalies pakeisti arba panaikinti ankstesnį sprendimą, jeigu tai neturi neigiamų pasekmių kitų asmenų, kurie remiasi šiuo sprendimu, teisėms arba jeigu šie asmenys sutinka su daliniu sprendimo pakeitimu arba panaikinimu.

14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?

Pagal Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 21 straipsnį kitoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas pripažįstamas be kokių nors specialių pripažinimo procedūrų.

Kiekviena suinteresuotoji šalis gali pateikti prašymą priimti sprendimą dėl pripažinimo arba nepripažinimo. Tokiu atveju šalis privalo kompetentingam Slovėnijos apygardos teismui pateikti prašymą dėl sprendimo pripažinimo vykdytinu.

15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?

Prašymo pateikimo procedūrai taikomi Slovėnijos įstatymai.

Šalis, kuri prašo pripažinti teismo sprendimą arba ginčija teismo sprendimo pripažinimą, arba pateikia prašymą pripažinti sprendimą vykdytinu, privalo pateikti:

- teismo sprendimo kopiją, atitinkančią sąlygas, būtinas jos autentiškumui nustatyti;
- standartinės formos patvirtinimą, kad teismo sprendimas priimtas išsprendus šeimos ginčą.

16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 (Reglamentas „Briuselis IIa“) nuostatos visų pirma tiesiogiai taikomos tarptautinės jurisdikcijos, susijusios su ES valstybių narių piliečiais arba gyventojais, klausimams.

Jeigu pareiškiant ieškinį abu sutuoktiniai turi skirtingų šalių pilietybę, pagal Slovėnijos vidaus teisės nuostatas (Tarptautinės privatinės teisės ir proceso įstatymo [slov. *Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*] 37 straipsnio 2 dalis) taikomi abiejų šalių, kurių pilietybę turi sutuoktiniai, įstatymai.

Jeigu santuokos negalima nutraukti pagal šalių, kurių pilietybę turi sutuoktiniai, teisę, santuokos nutraukimui taikoma Slovėnijos teisė, jeigu vienas iš sutuoktinių ieškinio pareiškimo metu nuolat gyveno Slovėnijoje.

Jeigu vienas iš sutuoktinių yra Slovėnijos pilietis, Slovėnijoje neturintis nuolatinės gyvenamosios vietos, o santuoka negali būti nutraukiama pagal Tarptautinės privatinės teisės ir proceso įstatymo 37 straipsnio 2 dalį, santuokos nutraukimui taikoma Slovėnijos teisė.

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

■ Paskutinis naujinimas: 10/08/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.